

TIEKE

Osuvat taidot digitaitojen valtakunnallinen osaamismerkistö

Digi arkeen –neuvottelukunta 18.1.2022

Merja Sjöblom
digiosaamisen vauhdittaja
TIEKE Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus ry

Osuvat taidot –hanke ja sen tavoitteet

Osuva taidot -hanke

- Valtakunnallinen digitaitojen osaamismerkkijärjestelmä
- Työssä ja opiskeluissa tarvittavien digitaitojen tunnistaminen ja tunnustaminen
- Hankeaika: 1.8.2019 – 31.12.2021
  - Rahoittaja: Euroopan sosiaalirahasto
- tieke.fi/osuvat-taidot

Tavoitteet

- Yhdenmukainen, läpinäkyvä ja tasa-arvoinen tapa arvioida, tunnistaa ja varmistaa perusdigitaitoja erityyppisissä koulutuksissa ja eri organisaatioiden toimesta
- Työelämässä ja yhteiskunnassa tarvittavan perustason digiosaamisen sanoittaminen
- Kriteereiltään selkeä osaamismerkistö, joka innostaa ja motivoi osoittamaan ja kehittämään digiosaamista

Osuvat taidot -hankeverkosto

- Oulun ammattikorkeakoulu – koordinaattori
  - Hämeen ammattikorkeakoulu
  - TIEKE
  - Suomen eOppimiskeskus
  - Omnia
  - Kiipulan ammattiopisto
  - Koulutuskeskus Salpaus
  - Luksia
  - Koulutuskuntayhtymä OSAO
  - Sedu
  - Opintokeskus Sivis
-
- Lisäksi mukana:
    - Opetushallitus
    - DVV
    - Ahjolan kansalaisopisto

Taustalla kansallisia ja kansainvälisiä viitekehyksiä

ePerusteet

- Opetussuunnitelmien, tutkintojen ja koulutusten perusteet varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle

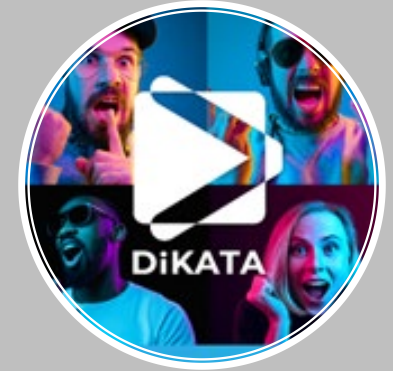
DigComp

- Viisi keskeistä digikompetenssia
- Tiedon haku ja hallinta, viestintä ja yhteistoiminta, sisällön tuottaminen, turvallisuus, ongelmanratkaisu-aidot

Osaaminen 2035

- Osaamisen ennakoitfoorumi
- 1. geneerinen osaaminen
- 2. yleinen työelämäosaaminen
- 3. kansalaisen digiosaaminen

Digitaitotasot

- DiKATA-hankkeessa määritellyt digitaitotasot

Osuvat taidot -osaamismerkistö

Ongelmanratkaisija (K5)

- Suunnitelmallinen työskentely

Hyötykäyttäjä (H4)

- Oman työn organisointi

Yhteistyöskentelijä (H3)

- Yhteistyö

Digiosaaja (T2)

- Minä digiosaajana

Perusosaaja (T1)

- Laitteiden valinta ja käyttö
- Tiedonhaku ja -arviointi
- Turvallinen toiminta
- Vastuullinen toiminta
- Viestintä ja asiointi
- Sovellusten käyttö ja hallinta

- tunnistaa ja valita käyttötarkoituksen mukaisen laitteen (esim. tietokone, tabletti, puhelin)
- käyttää yleisimpiä digitaalisia laitteita sekä niiden perustoimintoja ja –asetuksia
- tarkistaa, onko liittynyt johonkin langattomaan tai langalliseen verkkoon

Laitteen käynnistys, verkkoyhteydet, päivitykset, käyttötarkoituksen perustelu

- etsiä tietoa digitaalisissa ympäristöissä (hakusanat, hakukoneet)
- hakea eri muotoista tietoa (teksti, kuva, video)
- arvioida digitaalisen sisällön luotettavuutta
- tunnistaa, miten tekijänoikeudet liittyvät tietoon ja tiedon jakamiseen

Tekijänoikeudet, tiedon ja sivustojen luotettavuus, Toiminnallinen tehtävä (tiedon haku, selaimen välilehdet, kuva)

- tunnistaa tyypillisimpiä kyber- ja tietoturvauhkia
- suojata käytössään olevat laitteet (esim. virustorjunta, laitteiden lukitseminen ja haittaohjelmien estäminen)
- tunnistaa, kun tietoturvaa on loukattu ja tietää miten toimia

Laitteiden suojaus, virus- ja haittaohjelmat, digihuijaus Toiminnallinen tehtävä (salasanalause)

- tunnistaa digitaalisten laitteiden ja sovellusten käytön vaikutuksia terveyteen ja hyvinvointiin
- käyttää viestipalveluita ja sosiaalisen median palveluita vastuullisesti
- ottaa huomioon tekijänoikeudet tiedon käyttämisessä ja jakamisessa
- luoda ja muokkaa kuvallista digitaalista sisältöä (esitysgrafiikka) tekijänoikeuksia noudattaen

Toimiminen sosiaalisessa mediassa (tavat, kuvat), verkkokiusaaminen Toiminnallinen tehtävä (diaesitys digihyvinvoinnista)

- tunnistaa oikeutensa ja vastuunsa omien tietojen luovuttamisessa sähköisiin palveluihin
- käyttää sähköisiä asiointipalveluja
- tunnistaa vahvan tunnistautumisen menetelmiä
- suojata henkilökohtaisia tietojaan ja yksityisyyttään
- tunnistaa tietosuojan periaatteita ja noudattaa niitä
- käyttää sähköpostia ja sen perustoimintoja

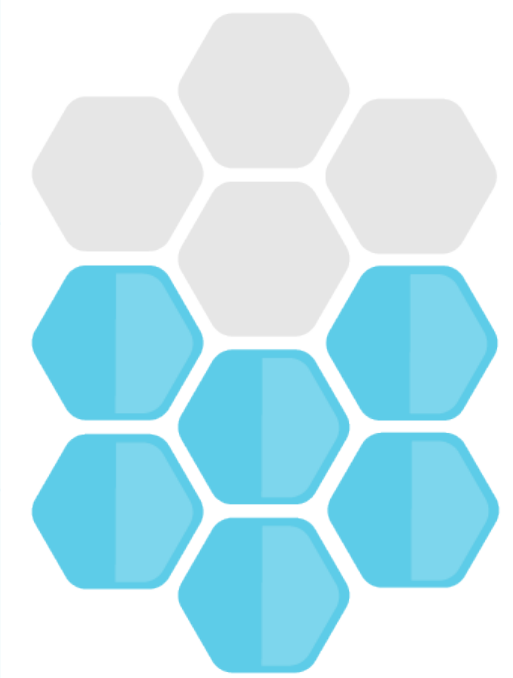
Vahva tunnistautuminen, turvallisuus, julkiset asiointipalvelut, sähköposti, GDPR Toiminnallinen tehtävä (sähköposti, jossa liite)

- valita ja käyttää tekstinkäsittely- ja taulukkolaskentasovelluksia
- tunnistaa erilaisia tiedostomuotoja
- tehdä standardin mukaisia tekstidokumentteja
- tehdä laskentataulukkoja ja hyödyntää laskukaavoja tietojen laskennassa
- käsitellä ja siirtää eri muotoista tietoa

Tiedostokoot ja –muodot Toiminnalliset tehtävät (tekstinkäsittely ja taulukkolaskenta)

Perusosaaja

- hallita ja suojata omaa digitaalista identiteettiään
- tunnistaa digitaaliseen jalanjälkeen vaikuttavia tekijöitä
- erottaa henkilökohtaisen ja ammatillisen läsnäolon digitaalisissa ympäristöissä
- tunnistaa omaa digitaalista osaamistaan ja sen kehittämistarpeita

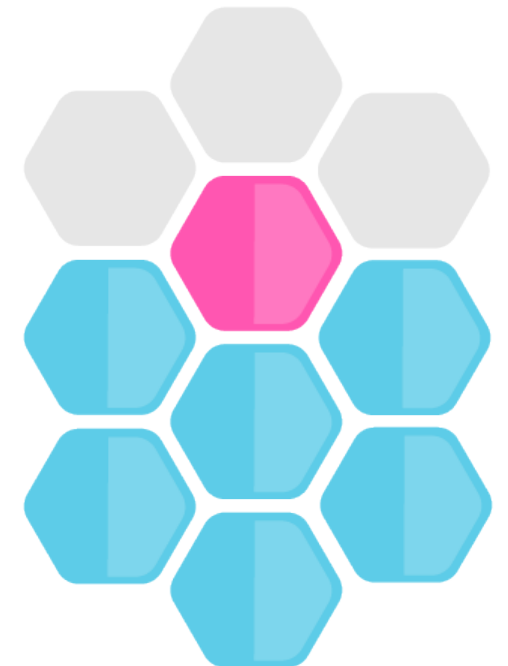
Monivalinnat

- digitaalinen identiteetti
- henkilökohtainen ja ammatillinen läsnäolo sosiaalisessa mediassa

Toiminnallinen tehtävä

- oma digitaalinen osaaminen

Digiosaaja

Yhteistyöskentelijä

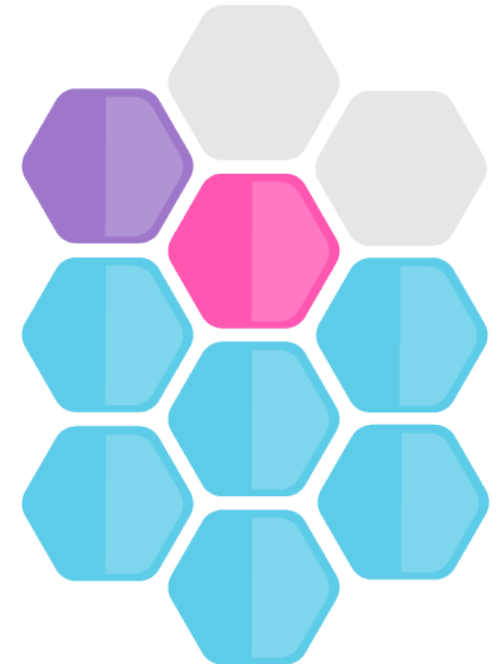
- käyttää digitaalisia työkaluja yhteistyöhön ja -tuottamiseen
- muokkaa, yhdistää ja kehittää digitaalisia sisältöjä uuteen muotoon
- varastoi, siirtää ja jakaa digitaalista sisältöä digitaalisten työkalujen avulla
- hyödyntää ja valitsee tarkoituksenmukaisia tekijänoikeuksiin liittyviä lisenssejä

Monivalinta

- Creative commons –lisenssit

Toiminnalliset tehtävät

- tekijänoikeudet (Kopiraittilan käyttö)
- verkkokokoukseen osallistuminen
- verkkokokouksen hyvät käytännöt

- käyttää erilaisia sovelluksia työn organisointiin
- edistää omaa digihyvintiaan hyödyntämällä tietotyön hyviä käytäntöjä
- hyödyntää itsensä johtamisen (itsesäätely ja ajanhallinta) apuvälineitä

Monivalinnat

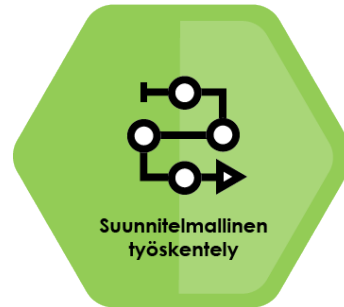
- ajan- ja tehtävienhallinta
- digihyvintointi
- digiteknologioiden vaikutus terveyteen

Toiminnallinen tehtävä

- kalenterin luominen ja kalenteritapahtumat
- digihyvintointia edistävät asiat

Hyötykäyttäjä

- tunnistaa itsenäisesti haasteita digitaalisissa ympäristöissä
- tunnistaa uusien teknologioiden tuomia mahdollisuuksia työssä ja arjessa
- käyttää digitaalista teknologiaa monipuolisesti tiedon etsimiseen, tarkasteluun ja uuden tiedon tuottamiseen
- ratkaista ongelmatilanteita suunnitelmallisesti ja tehdä perusteltuja kehittämis ehdotuksia

Toiminnalliset tehtävät

- teknologioiden hyödyntäminen erilaisissa tilanteissa
- ohje vastuullisesta ja turvallisesta toiminnasta sosiaalisessa mediassa ja digitaalisessa ympäristössä
- ohjevideo etäkokoukseen osallistumisesta

Ongelmanratkaisija

Osaaminen osoitetaan merkkihakemuksilla

- Merkkikohtaiset hakemuslomakkeet
  - Monivalinta- ja toiminnalliset tehtävät
- Arvioijan ohjeet

TIEDON HAKU JA ARVIOINTI

TIEKE Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus ry
digiosaaminen@tieke.fi

TIEKE Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus ry on vaikuttaja, verkottaja ja vauhdittaja digitaalisen osaamisen kehittämisen ja digitaalisten toimintaprosessien edistämisen alueilla.

Ystäväsi jakaa sinulle ajankohtaista asiaa käsittelevän julkaisun. Mistä voit arvioida, onko sen sisältämä tieto luotettavaa? Valitse kaksi (2) oikeaa vaihtoehtoa.

- 1. Julkaisussa esitellyt väittämät voi tarkistaa muista lähteistä.
- 2. Julkaisu sisältää grafiikoita ja tilastoja.
- 3. Julkaisua on jaettu paljon sosiaalisessa mediassa.
- 4. Julkaisun tekijä on luotettavaksi tiedetty taho.
- 5. En tiedä.

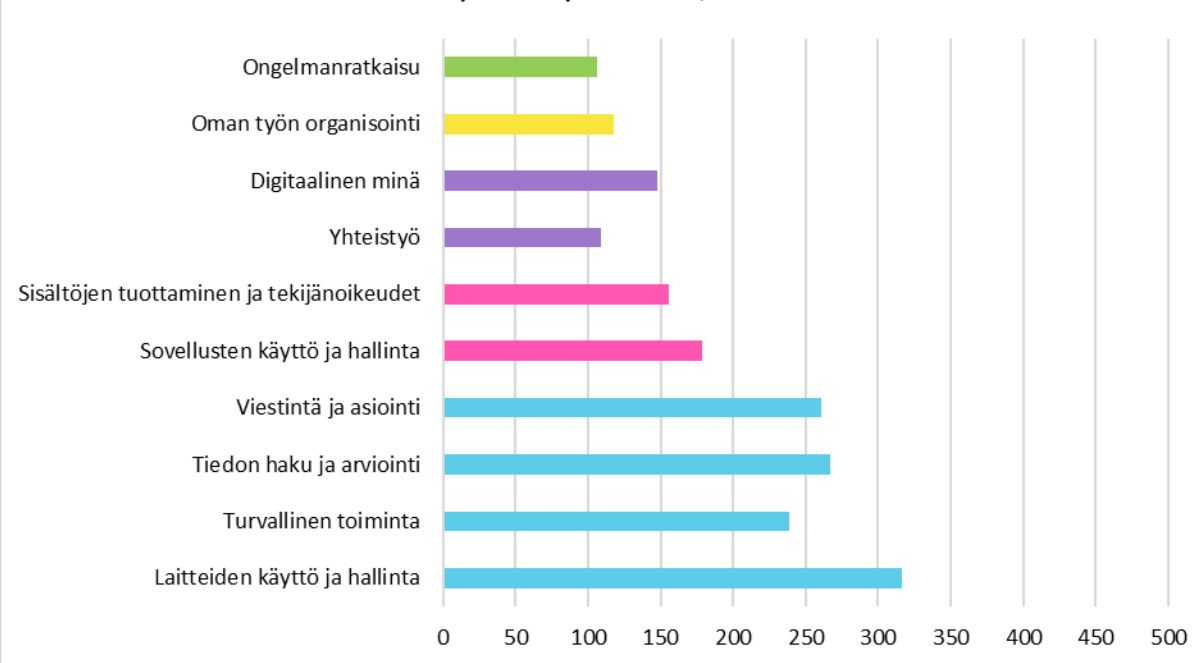
Etsi suomenkielinen video, jossa kerrotaan digitaalisista osaamismerkeistä. Kopioi videon linkki. Liitä linkki vastauskenttään.

Hankeaikana myönnetty yli 5000 osaamismerkkiä

Versio 0.2

- 1899 osaamismerkkiä
- 627 metamerkkiä

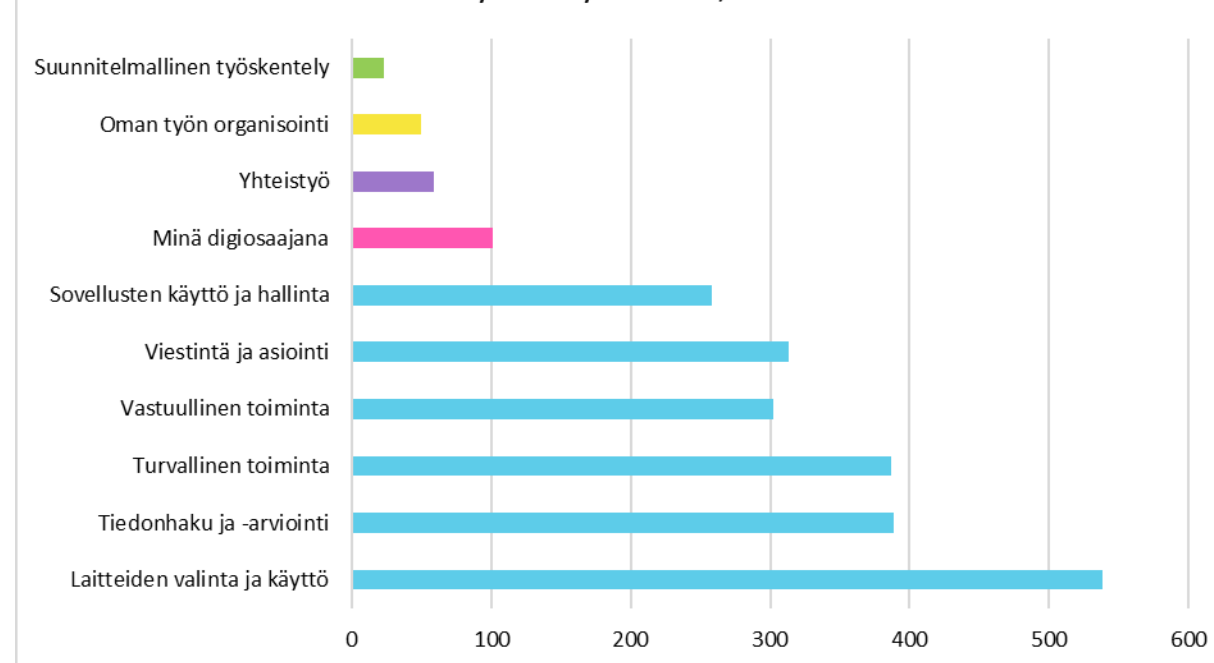
Myönnetyt merkit, v 0.2

Versio 0.3

- 2420 osaamismerkkiä
- 379 metamerkkiä

Myönnetyt merkit, v 0.3

Osuvat taidot –osaamismerkkien myöntäminen ja suorittaminen

Näin organisaatio pääsee myöntämään osaamismerkkejä

- Kouluttajakoulutus
  - verkkokoulutus tai tallenteilta
- Open Badge Factoryn käyttöönotto
  - Pro-lisenssi, verkostoituminen TIEKEN kanssa
- Osaamismerkistön tilaaminen
- TIEKE jakaa osaamismerkistön linkkeinä organisaatiolle
  - Jaetun merkistön käyttöönotto
  - Merkistön viimeistely organisaation OBF:ssä
- Organisaatio on valmis myöntämään Osuvat taidot –osaamismerkkejä
- Lisää prosessista TIEKEN [verkkosivuilla](#)

Osuvat taidot digiosaamisen osaamismerkkien suorittaminen

- Digiosaaminen todennetaan osaamismerkkihakemuksilla
  - Osallistuminen koulutukseen osallistuminen
  - Itseopiskelu
  - Halu osoittaa aiemmin hankittua osaamista.
- Rekisteröityminen [Open Badge Passportiin](#)
  - maksuttomaan pilvipalvelu tai mobiilisovellus
- Osaamismerkkihakemus
  - Hyväksytyt, hylätyt tai pyydetty täydentämään
  - Hyväksytyt osaamismerkit otetaan vastaan Open Badge Passportissa
  - Merkin voi avata julkiseksi ja jakaa eteenpäin, esim. linkkinä tai LinkedIniin

Tutustu digitaalisten osaamismerkistöön

Lisätiedot: Merja Sjöblom, merja.sjoblom@tieke.fi, 050 567 6893

Tulossa myös julkaisu, jossa avataan merkkikehityksen askeleet